

Právní normy

Struktura a druhy

7. 11. 2011

Složky právní normy

- Subjekt
- Objekt
- Obsah

Subjekt právní normy

- Normotvůrce
- Adresát
 - Stát
 - Fyzická osoba
 - Právnícká osoba
 - Reálné teorie
 - Fiktivní teorie

Objekt

- Předmět zájmu normotvůrce
- Lidské chování, výsledek lidského chování, právní skutečnost, ...

Obsah

- Spojnice mezi subjektem a objektem

[Základní trojčlenná struktura]

- Hypotéza
- Dispozice
- Sankce

Logická věta

Jestliže je hypotéza, pak nastává
dispozice. Není-li splněna, nastupuje
sankce.

Což znamená...

- Struktura normy =
podmíněná věta (tzn. implikace)
hypotéza → dispozice
porušení → sankce
dispozice

Hypotéza

- Stanoví podmínky, za kterých nastává dispozice.
- Stanoví např. okruh adresátů, časovou působnost, pr. skutečnosti spojované se vznikem, změnou nebo zánikem práv a povinností subjektu.

Dispozice

- = vlastní pravidlo chování, podstata normy, její nutná součást.

[Varianty dispozice]

- Příkaz
- Zákaz
- Dovolení
- Oprávnění
- Povinnost

Sankce

- Obsahuje postih za porušení právních povinností obsažených v dispozici.
- Není nutnou součástí všech norem.

[

]

Specifika

- Struktura PN se liší podle právních odvětví.
- Např. ve finančním právu:
 - Antecedent + konsekvent + taxa
- Nebo v trestním právu:
 - hypotéza a dispozice splývá

Druhy PN dle struktury

- Kritéria dělení:
 - Podmíněnost/nepodmíněnost
 - Perfektnost/imperfektnost
 - Abstraktnost/konkrétnost formulace
 - Kumulativnost/alternativnost formulace
 - Úplnost/neúplnost vymezení

[Podmíněnost/nepodmíněnost]

- Podle toho, zda obsahuje či neobsahuje hypotézu.

Perfektnost/imperfektnost

- Podle toho, zda obsahuje či neobsahuje hypotézu.

Abstraktnost/konkrétnost

- Posuzuje se u jednotlivých strukturálních částí právní normy.
 - Relativně abstraktní
 - Relativně konkrétní

Relativně abstraktní formulace

- Zákonodárce jejím prostřednictvím vytváří prostor pro uvážení orgánu veřejné moci.
- Je vhodný tam, kde se předpokládá větší variabilita řešených případů.
- Relativní abstraktnost neznamená vágnost a neurčitost.

[Relativně konkrétní formulace]

- Postrádá prostor pro uvážení při aplikaci.
- Zaručuje vyšší právní jistotu adresátům.
- Hrozí riziko přílišné tvrdosti zákona.

Kumulativnost/alternativnost

- Odkazuje k tomu, zda musí být splněny všechny, jen některé nebo dokonce jedna z variant jednotlivých částí struktury normy.

Kumulativnost

- Znamená slučovací poměr jednotlivých variant obsažených v dané složce struktury normy.
- Zpravidla spojen se spojkami „a“, „jakož i“ a „rovněž“.

Alternativnost

- Odkazuje k více možnostem obsaženým v dané složce struktury normy.
- Spojena se spojkami „nebo“, „anebo“ apod.

Úplnost/neúplnost vymezení

- Se váže na povahu výčtu v dané složce struktury normy.
- Výčet může být taxativní nebo demonstrativní.

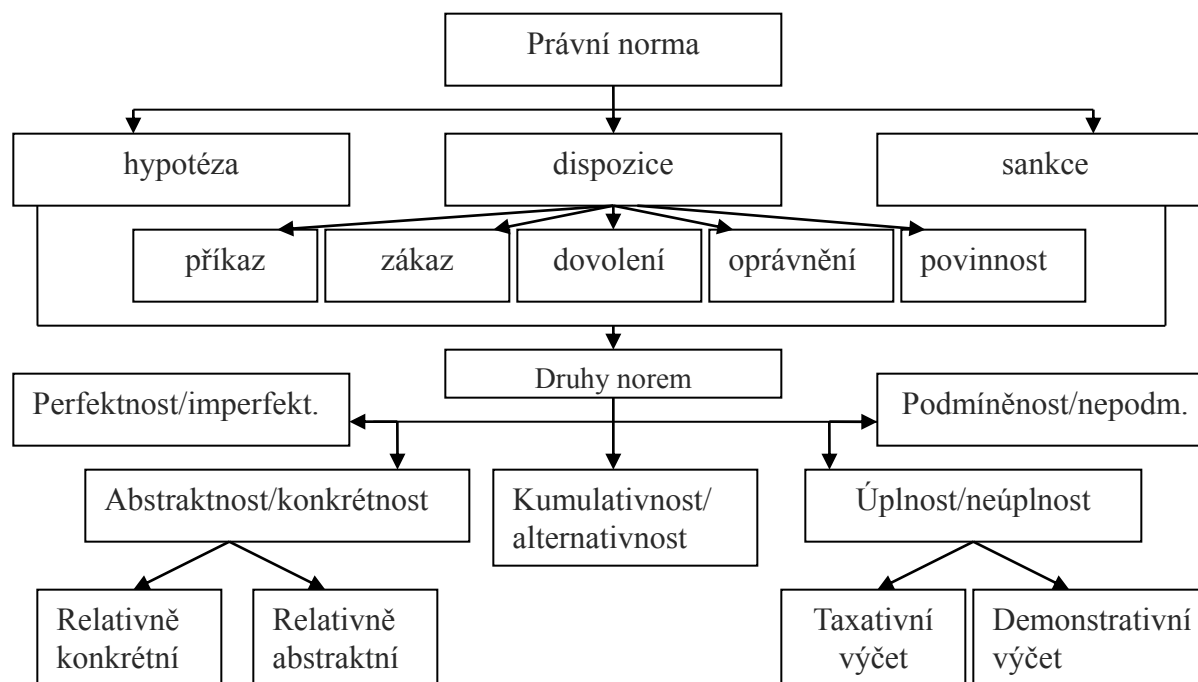
Úplné vymezení

- = taxativní výčet
- Znamená, že nelze přihlídnout k ničemu mimo tento výčet, nic nelze přidat ani vynechat.

Neúplné vymezení

- = demonstrativní výčet
- Spojen s výrazy jako „zejména“, „například“, „jiné okolnosti“ atd.
- Vytváří prostor pro uvážení aplikujícího orgánu.

Shrnutí struktury právních norem a z ní se odvíjejících druhů právních norem

Druhy právních norem

- Právní normy dělíme dle
 - právní síly
 - povahy regulativního působení
 - předmětu, metody a účelu právní regulace

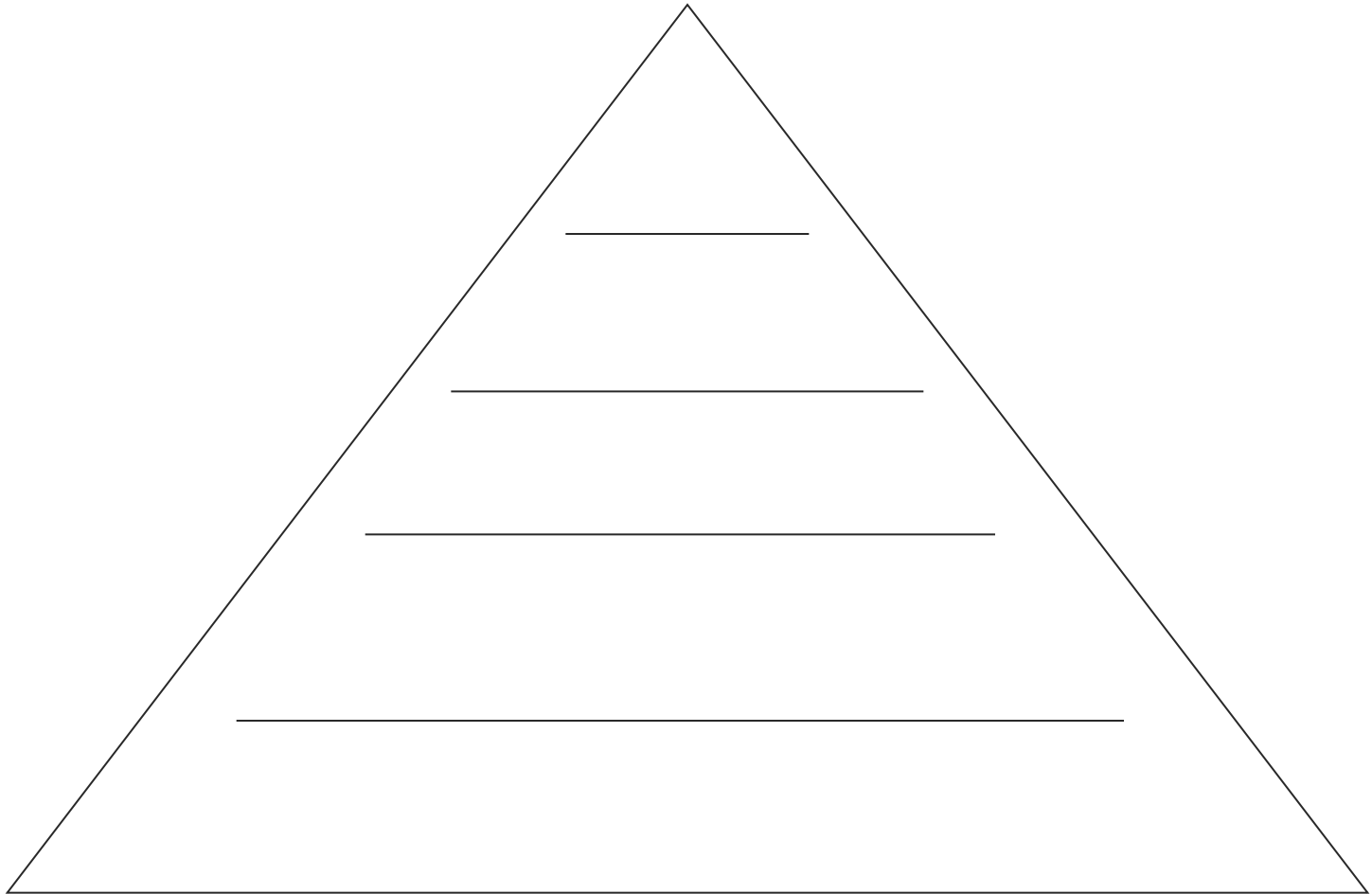
Dělení dle právní síly

- Ústavní → zákonné → podzákonné
- Právní síla odkazuje k postavení dané normy v hierarchii právních norem, tzv. pyramidě.

Pravidla vyplývající z právní síly

- Norma nižší právní síly nesmí odporovat normě vyšší právní síly.
- Norma může být měněna nebo rušena pouze normou stejné nebo vyšší právní síly.

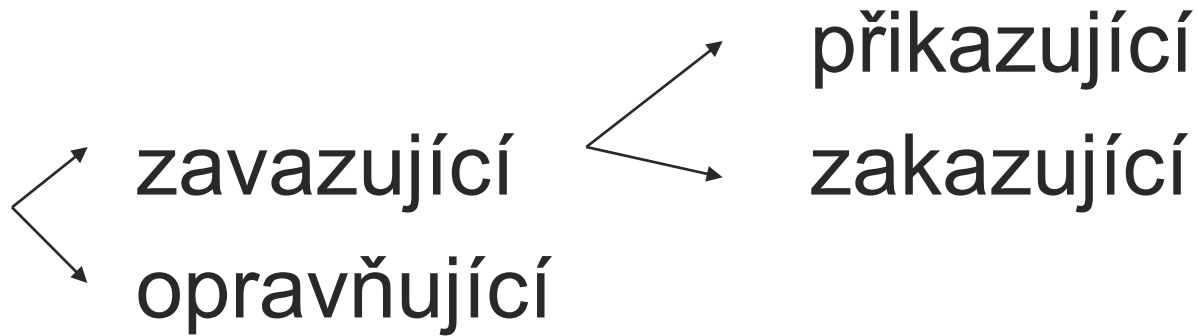
Hierarchie norem

[Dělení dle povahy regulativního působení]

- S klasickou strukturou
- Zvláštní normy

Normy s klasickou strukturou

Dispozitivní normy

- dávají prostor adresátům, aby si vztah upravili dle své vůle.
- Nevyužijí-li této možnosti, použije se pravidlo obsažené v normě.
- Norma se tak použije pouze subsidiárně.
- Jsou typické pro občanské a obchodní právo.

Kogentní normy

- Neponechávají vůli adresáta žádný prostor.
- Ten se nemůže od požadavků normy nijak odchýlit.
- Jsou typické pro veřejné právo, ale vyskytují se i v soukromém.

Zvláštní normy

- Blanketové normy
- Kolizní normy
- Kompetenční normy
- Teleologické normy
- Doporučující normy

Blanketové normy

- neobsahují vlastní pravidlo chování, jen opravňují určitý orgán k vydání prováděcího předpisu

Kolizní normy

- součást mezinárodního práva soukromého.
- Stanoví hraniční ukazatele, jimiž se určuje, které normy se použijí na úpravu vztahu s cizím prvkem.

Kompetenční normy

- stanoví rozsah pravomoci a působnosti orgánů veřejné moci.
- Jsou v tzv. kompetenčních zákonech a v ústavách jednotlivých států.

Teleologické normy

- Stanoví cíle, ale ne způsob, jakým se k nim dobrat.
- Např. rozpočet.
- Velkou roli hrají v právu ES.

Doporučující normy

- Vyskytují se zřídka.
- Neobsahují závazné pravidlo chování, ale jen doporučení.

Dělení dle předmětu, metody a účelu právní regulace

- Soukromoprávní / veřejnoprávní
- Hmotněprávní / procesní
- Vnitrostátní / mezinárodní

Shrnutí druhů právních norem

